

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดกระทำข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2545 ซึ่งมี 8 จังหวัด คือ จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดสระแก้ว จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด มีโรงเรียนมัธยมศึกษา 175 โรงเรียน มีครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา 175 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 118 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลากชื่อโรงเรียนในแต่ละจังหวัด การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) แล้วมาคำนวณหาสัดส่วน ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

จังหวัด	จำนวน โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง
ชลบุรี	33	22
จันทบุรี	23	16
ฉะเชิงเทรา	30	20
ตราด	14	10
นครนายก	11	7
ปราจีนบุรี	24	16
ระยอง	19	13
สระแก้ว	21	14
รวม	175	118

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปะศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้
 - 1.1 วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระและมาตรฐาน
การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ คู่มือการประเมินผลการเรียน เอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
 - 1.1.1 ทักษะศิลปะศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยเฉลิม นาศิริภักย์,
พนัส สุวรรณบุญย์, วิทย์ พิณคันเงิน, ทำนอง จันทิมา
 - 1.2.2 หนังสือเรียนศิลปกรรม ศ 015 การเขียนภาพ 1 ระดับมัธยมศึกษาตอน
ปลาย โดย อารี สุทธิพันธุ์
 - 1.2.3 หลักการวาดภาพ โดย ป.ณ. ปากน้ำ
 - 1.2.4 จิตรกรรม โดย ประเสริฐ ศิลรัตน์
 - 1.2.5 ศิลปะกับชีวิต 1-2 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดย กาญจน์ ภาคสุวรรณ,
สมพงษ์ กาญจนผลิน และคณะ
 - 1.2.6 ศิลปนิยม โดย อารี สุทธิพันธุ์
 - 1.2.7 คู่มือการวาดเส้น โดย ชำนิ สุวรรณช่าง

1.2.8 องค์ประกอบของศิลปะ โดย ชลูด นิ่มเสมอ

1.2.9 “ทฤษฎีแห่งองค์ประกอบศิลป์” ในการอบรมศิลปะปฏิบัติขั้นพื้นฐาน
วาดเส้นและองค์ประกอบศิลป์ โดย ชลูด นิ่มเสมอ

1.2.10 หลักการทัศนศิลป์ โดย สุชาติ เกาทอง

1.2.11 สุนทรียะทางทัศนศิลป์ โดย บุญเยี่ยม เข้มเมือง

1.2 ศึกษาคู่มือการนิเทศการสอน วิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตำรา
เอกสารงานวิจัย และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดลำดับ
การนำเสนอให้ถูกต้อง

1.3 กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ จากสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
รายภาคเรียน

1.4 กำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สภากงศคมไทย
การดำรงชีวิตในปัจจุบัน โดยแบ่งสาระการเรียนรู้ออกเป็น 9 หน่วย ดังนี้

พื้นฐานด้านศิลปะ

1.4.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวาดภาพ

1.4.2 วัสดุอุปกรณ์ในการเขียนภาพ

1.4.3 ความรู้ทางทัศนธาตุ

สื่อการสร้างสรรค์ด้วยทัศนศิลป์

1.4.4 การสื่อสารด้วยเรื่องราวทัศนศิลป์

1.4.5 เรื่องราวทางทัศนศิลป์

1.4.6 การสื่อความคิด จินตนาการ ความรู้สึก และความประทับใจ

ทักษะทัศนศิลป์

1.4.7 สร้างสรรค์งานวาดภาพเป็นเรื่องราว

1.4.8 สร้างสรรค์งานปั้น แกะสลักเป็นเรื่องราว

1.4.9 สร้างสรรค์งานภาพพิมพ์เป็นเรื่องราว

คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปะศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้น
พื้นฐานทั้ง 9 หน่วย แต่ละหน่วยประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- จุดประสงค์การเรียนรู้
- สาระสำคัญ
- เนื้อหา

- กิจกรรมการเรียนการสอน
- สื่อการเรียนการสอน
- คู่มือนักเรียน
- คู่มือครู
- การวัดผลประเมินผล
- ตำราและหนังสือประกอบ
- แบบทดสอบท้ายหน่วยการเรียนรู้

1.5 นำคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ให้ประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุง แก้ไข แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบ จำนวน 8 ท่าน ดังนี้

1.5.1 รศ.สุชาติ เกาทอง	รองศาสตราจารย์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
1.5.2 นายสมาน สรรพศรี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร
มหาวิทยาลัยบูรพา
1.5.3 นายสุวิชาญ เกาทอง	อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
1.5.4 นายสุวิทย์ จิระมณี	อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
1.5.5 นายประสิทธิ์ พุ่มจำปา	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนบ้านบึง “อุตสาหกรรมนุเคราะห์”
1.5.6 นายกมล ขวัญดี	หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการนิเทศ
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี
1.5.7 นายสมบัติ จันทร์กระจ่าง	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดชลบุรี
1.5.8 นายฉันท รุจิราภิลักษณ์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดชลบุรี

1.6 นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อปรับปรุง แก้ไข คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 แล้วนำคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ไปใช้ยังโรงเรียนต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบสอบถามประสิทธิภาพของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศการสอน วิชาศิลปศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 เป็นลักษณะแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) กำหนดน้ำหนักคะแนนในการตอบแบบสอบถามเป็น 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

เหมาะสมมากที่สุด	เป็น 5	คะแนน
เหมาะสมมาก	เป็น 4	คะแนน
เหมาะสมปานกลาง	เป็น 3	คะแนน
เหมาะสมน้อย	เป็น 2	คะแนน
เหมาะสมน้อยที่สุด	เป็น 1	คะแนน

โดยแบ่งแบบสอบถามเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
2. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้
3. วัสดุสื่อ และอุปกรณ์การสอน
4. การวัดผลและประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพ ของคู่มือนิเทศการสอนในด้านความพึงพอใจ ของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 และแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยเรียงระดับคะแนน ดังนี้

ความพึงพอใจมากที่สุด	ให้คะแนน 5	คะแนน
ความพึงพอใจมาก	ให้คะแนน 4	คะแนน
ความพึงพอใจปานกลาง	ให้คะแนน 3	คะแนน
ความพึงพอใจน้อย	ให้คะแนน 2	คะแนน
ความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้คะแนน 1	คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

1. นำแบบสอบถามเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุม เพื่อตรวจปรับ แก้ไข แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

1.1 นายสมาน สรรพศรี	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร
มหาวิทยาลัยบูรพา
1.2 ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู	ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัดชลบุรี
1.3 นางสาวศรีวรรณ เขียวลี	ผู้อำนวยการ ระดับ 9 โรงเรียนชลกันยานุกูล
1.4 นางผ่องพรรณ ไต่ะวิเศษกุล	อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนชลบุรีสุขบท
1.5 นายสถาพร พฤษณีกุล	ศึกษานิเทศก์ 7 กรมสามัญศึกษาจังหวัดชลบุรี

2. นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุม
วิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุง แก้ไข

3. หาประสิทธิภาพของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน
ช่วงชั้นที่ 3 เกี่ยวกับความเหมาะสมและความพึงพอใจ ไปทดลองใช้กับครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา
ช่วงชั้นที่ 3 ในจังหวัดชลบุรีที่มีได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน โดยให้ใช้คู่มือการนิเทศ
การสอนวิชาศิลปศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นก่อนนำไปศึกษาจริง

4. การหาค่าอำนาจจำแนก (discrimination) และความเชื่อมั่น (reliability)
ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้
ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (item-total correlation)
ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของ
คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาอยู่ระหว่าง 0.22-0.85 และผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก
รายข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา
อยู่ระหว่าง 0.33-0.85 ซึ่งเป็นค่าอำนาจจำแนกที่ยอมรับได้ (รายละเอียดในภาคผนวก ง
หน้า 78-80) ผู้วิจัยจึงนำไปหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับต่อไป

4.2 นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ จากข้อ 4.1 มาหาค่าความเชื่อมั่น
รายด้านและทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาค
(Cronbach, 1990, pp. 202-204) ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับ
ความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาทั้งฉบับ 0.97 และผลการวิเคราะห์พบว่า
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อคู่มือการนิเทศการสอน
วิชาศิลปศึกษาทั้งฉบับ 0.89 (รายละเอียดในภาคผนวก ง หน้า 78-80) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม
เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้อำนวยการสามัญศึกษา จังหวัด ในเขตการศึกษา 12 คือ ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก สระแก้ว ระยอง จันทบุรี ตราด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน 118 ฉบับ ไปยังผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในแต่ละจังหวัด เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาที่ได้ทดลองใช้คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 แล้วเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม และเมื่อถึงกำหนด ผู้วิจัยไปรับ แบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

1.3 กรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามกำหนด ผู้วิจัยจะติดต่อโดยตรงกับผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อขอรับแบบสอบถามคืน

2. การจัดกระทำข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 115 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.46 ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม พบว่า สมบูรณ์และถูกต้อง 115 ฉบับ

2.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักแต่ละข้อ และบันทึกลงคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS for Windows

2.3 วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย

2.4 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายการพัฒนาคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535, หน้า 23-24) ทั้งความเหมาะสมและความพึงพอใจในการใช้คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา โดยมีเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง	ความเหมาะสมและความพึงพอใจมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง	ความเหมาะสมและความพึงพอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง	ความเหมาะสมและความพึงพอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง	ความเหมาะสมและความพึงพอใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง	ความเหมาะสมและความพึงพอใจน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows (Statistical Package for the Social Sciences for Windows) โดยเลือกวิธี การวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับความมุ่งหมาย ดังนี้

1. ศึกษาความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตร ชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 สถิติที่ใช้ คือ การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และหาค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)
2. ศึกษาความพึงพอใจในการใช้คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตร ชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 สถิติที่ใช้ คือ การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และหาค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)